

Samenvatting Eenvoudige adoptie: de behoeften van pleegkinderen en oorspronkelijke ouders

Er is op het moment veel in beweging in het jeugdbeschermingsveld. Er is zowel nationaal als internationaal discussie over de noodzaak van uithuisplaatsingen van kinderen en de termijn waarbinnen kinderen nog terug (zouden moeten) kunnen naar hun oorspronkelijke ouders. Dit heeft uiteraard zijn weerslag op de discussie over adoptie in het kader van pleegzorg als meest vergaande kinderbeschermingsmaatregel. Het kind wordt daarmee juridisch volledig uit zijn gezinscontext gehaald. Dat lijkt steeds meer in te druisen tegen ideeën over het ouderschap van de oorspronkelijke ouders en het behoud van een band tussen kind en oorspronkelijke ouders. Eenvoudige adoptie, een vorm van adoptie waarbij het juridisch ouderschap van de oorspronkelijke ouders in stand blijft, terwijl tegelijkertijd juridisch ouderschap voor de adoptieouders ontstaat, zou hiervoor een oplossing kunnen zijn.

In een WODC-onderzoek uit 2019 zijn onder andere de voor- en nadelen van eenvoudige adoptie onderzocht door aan enkele professionals, pleegkinderen en pleegouders te vragen wat zij vinden van eenvoudige adoptie en rechtsvergelijkend onderzoek te verrichten. Uit dat onderzoek volgt dat het invoeren van (een vorm van) eenvoudige adoptie het overwegen waard is, omdat dit tegemoetkomt aan een deel van de behoeften en wensen van een deel van de pleegouders en pleegkinderen. Echter, de behoeften en belangen van (huidige, voormalige en geadopteerde) pleegkinderen en de oorspronkelijke ouders zijn nog niet in kaart gebracht. Dit vormt de aanleiding tot het huidige onderzoek.

In dit onderzoek is door middel van literatuuronderzoek de huidige (juridische) positie van pleegkinderen en oorspronkelijke ouders geschetst. Daarnaast zijn voor- en nadelen van eenvoudige adoptie voor pleegkinderen en oorspronkelijke ouders die uit het eerdere WODC-onderzoek naar voren komen, beschreven. Door middel van empirisch onderzoek op basis van vragenlijsten en interviews is vervolgens nagegaan wat huidige pleegkinderen, voormalige pleegkinderen, geadopteerde pleegkinderen en oorspronkelijke ouders vinden van eenvoudige adoptie.

Dit onderzoek wijst op een variatie aan meningen over eenvoudige adoptie en lijkt aan te geven dat een 'one size fits all' geen mogelijkheid is. Daar waar de één adoptie als een mooie oplossing ziet, ziet de ander het als een hele slechte keuze. Daar waar de één zich thuis voelt en daarom niet geadopteerd hoeft te worden, wil de ander juist wel geadopteerd worden omdat het past bij het gevoel van thuishoren. Er waren dan ook geen duidelijke patronen zichtbaar die vóór of tegen eenvoudige adoptie pleitten. Dit gebrek aan een duidelijk patroon kan mogelijk veroorzaakt zijn door de te kleine steekproef. Wel was een tendens zichtbaar waarbij participanten aangeven het zelf niet per se te willen, maar wel van mening zijn dat een ander vrij zou moeten zijn om het te kiezen.

Hoewel rekening gehouden dient te worden met de kleine, niet representatieve steekproef van dit onderzoek, kunnen we op basis van deze studie in ieder geval constateren dat niet iedereen hetzelfde denkt over eenvoudige adoptie en dat niet iedereen dezelfde behoeftes heeft op dit gebied. Meer toekomstig, mogelijk participatief onderzoek is nodig om de visie van pleegkinderen en met name oorspronkelijke ouders beter te achterhalen en om te kijken of maatwerk een goede vorm van eenvoudige adoptie zou kunnen zijn.